

Η Μέση Ανατολή αναδιαμορφώνεται: Τι επιφυλάσσει το 2025

Κείμενο ανάλυσης

Δεκέμβριος 2024

Αρ.30

Copyright © 2024 | All Rights Reserved

ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΜΕΛΕΤΩΝ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

Διεύθυνση: Ανδρέα Ζάκου, Γρ.301, 2404 Έγκωμη, Λευκωσία, Κύπρος.

Τηλέφωνο: +357 22 664470 ■ Email: info@ispd.org.cy ■ www.ispd.org.cy

Το Ινστιτούτο προάγει τον ελεύθερο και ανοιχτό δημόσιο διάλογο που εδράζεται στον ορθολογισμό και στην επιστημονική τεκμηρίωση. Οι απόψεις που εκφράζονται σε δημοσιεύσεις του Ινστιτούτου εκφράζουν αποκλειστικά τον/την συγγραφέα ή τους συγγραφείς και δεν αντανakλούν απαραίτητα τις απόψεις του Ινστιτούτου.

Δρ. Γαβριήλ Χαρίτος

Ανώτερος Αναλυτής

Περί του συγγραφέα

Ο Γαβριήλ Χαρίτος είναι Ανώτερος Αναλυτής στο Ινστιτούτο Μελετών Πολιτικής και Δημοκρατίας, ως επίσης και ερευνητής στο Ερευνητικό Ινστιτούτο Μπεν-Γκουριόν (Ben-Gurion Research Institute) και στο Ελληνικό Ίδρυμα Ευρωπαϊκής και Εξωτερικής Πολιτικής- ΕΛΙΑΜΕΠ (Ελλάδα). Διδάσκει Ιστορία των Πολιτικών Σχέσεων Ελλάδας-Ισραήλ-Κύπρου στο ισραηλινό κρατικό πανεπιστήμιο Ben-Gurion University of the Negev (Πρόγραμμα Σπουδών Ισραήλ) ως Επίκουρος Λέκτορας (Adjunct Lecturer) και ως Επισκέπτης Καθηγητής στο Πάντειο Πανεπιστήμιο (Τμήμα Διεθνών, Ευρωπαϊκών και Περιφερειακών Σπουδών) και στο Πανεπιστήμιο Λευκωσίας (Τμήμα Νομικής).

Είναι απόφοιτος της Νομικής Σχολής του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών. Απέκτησε τον μεταπτυχιακό τίτλο σπουδών «Οικονομικές, Πολιτικές και Διεθνείς Σχέσεις στη Μεσόγειο» από το Τμήμα Μεσογειακών Σπουδών του Πανεπιστημίου Αιγαίου. Αναγορεύθηκε διδάκτωρ διεθνών σχέσεων από το Τμήμα Διεθνών και Ευρωπαϊκών Σπουδών του Πανεπιστημίου Μακεδονίας και θέμα της διατριβής του ήταν η ισραηλινή εξωτερική πολιτική ως προς την Κυπριακή διένεξη κατά την δεκαετία του 1950.

Έχει δημοσιεύσει άρθρα σε διεθνή επιστημονικά περιοδικά και εκδόθηκαν δύο μονογραφίες του στην ελληνική γλώσσα: «Ο εκδημοκρατισμός των αραβικών κρατών ως προτεραιότητα της Αμερικανικής εξωτερικής πολιτικής στη Μέση Ανατολή – Η περίπτωση της Ιορδανίας και της Τυνησίας» (συνέκδοση του Ιδρύματος Διεθνών Νομικών Μελετών καθ. Ηλία Κρίστη και δρος Αναστασίας Σαμαρά-Κρίστη και των Νομικών Εκδόσεων Ν. Σάκκουλα, Αθήνα, 2008) και «Κύπρος, το Γειτονικό Νησί – Το Κυπριακό μέσα από τα Κρατικά Αρχεία του Ισραήλ, 1946-1960» [εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα, 2018 και 2020 (β' εκδ.)]. Τα ερευνητικά του ενδιαφέροντα επικεντρώνονται στην εξωτερική πολιτική των κρατών της Μέσης Ανατολής με εξειδίκευση στην Ιστορία της ισραηλινής διπλωματίας και της εξέλιξης του ισραηλινού πολιτικού συστήματος, στις αραβοϊσραηλινές σχέσεις και στην εφαρμογή των «Συμφωνιών του Αβραάμ», στις σχέσεις Ισραήλ-Ιράν και στην περιφερειακή συνεργασία Ελλάδας-Κύπρου-Ισραήλ.

Είναι συνεργάτης του Κυπριακού Πρακτορείου Ειδήσεων (ΚΥΠΕ) για ζητήματα Εγγύς και Μέσης Ανατολής και διατηρεί συχνή παρουσία στα ΜΜΕ της Ελλάδας, της Κύπρου και του Ισραήλ.

Γνωρίζει εβραϊκά, αγγλικά και γαλλικά.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

1. Το μέτωπο της Γάζας

1.1 Η «επόμενη μέρα»

1.2 Ο ρόλος της Παλαιστινιακής Αρχής

1.3 Οι πολιτικές ισορροπίες στο εσωτερικό του Ισραήλ

2. Το μέτωπο του Λιβάνου

3. Το Ιράν και ο «Άξονας της Αντίστασης»

4. Η Ιορδανία σε επιφυλακή

5. Ποια «νέα» Συρία;

5.1 Νέοι γείτονες στα ανατολικά της Κύπρου;

6. Τελική αποτίμηση

Η Μέση Ανατολή αναδιαμορφώνεται: Τι επιφυλάσσει το 2025

Αποτιμώντας ένα επεισοδιακό 2024, η Μέση Ανατολή βρίσκεται αντιμέτωπη με νέες πραγματικότητες που επηρέασαν – και θα συνεχίσουν να επηρεάζουν – τις περιφερειακές ισορροπίες. Εκτιμώντας τα νέα δεδομένα που καθόρισαν σημαντικές πτυχές των εξελίξεων στην περιοχή, η παρούσα εκτίμηση καταδεικνύει τις τάσεις που αναμένεται να επηρεάσουν τις ισορροπίες στα πολλαπλά ενεργά πολεμικά μέτωπα, ενέχοντας την δυναμική να αναδιαμορφώσουν τον χάρτη της περιοχής.

1. Το μέτωπο της Γάζας

Καθ' όλη τη διάρκεια του 2024 και παρά τις συνεχείς και εντατικές ισραηλινές στρατιωτικές επιχειρήσεις, η τελική εικόνα της «επόμενης μέρας» στην Λωρίδα της Γάζας δεν έχει οριστικά διαμορφωθεί. Υπ' αυτήν την έννοια, και παρά την σαφή υπεροπλία του Ισραήλ έναντι της Χαμάς, οι κατά καιρούς επίσημες ανακοινώσεις του ισραηλινού στρατού που υποστήριζαν ότι θέσεις της οργάνωσης έχουν καταρρεύσει, η επιστροφή των ισραηλινών στρατευμάτων σε διάφορα σημεία του θύλακα περιέγραφαν μία άλλη πραγματικότητα. Η εκτέλεση του επικεφαλής του στρατιωτικού σκέλους της οργάνωσης στη Γάζα, Γιαχιά Σινουάρ, ως επίσης και του ηγέτη του πολιτικού της σκέλους, Ισμαήλ Χανίγια, που έπεσε θύμα ισραηλινής επίθεσης ενώ ήταν επίσημος προσκεκλημένος της ιρανικής κυβέρνησης στην Τεχεράνη, αναμφίβολα αποτέλεσαν καίρια πλήγματα κατά της οργάνωσης, τα οποία, ωστόσο, δεν μετέβαλαν δραματικά την κατάσταση επί του εδάφους.

Από την άλλη, η ανθεκτικότητα της Χαμάς δεν στάθηκε ικανή να αποτρέψει σημαντικά τετελεσμένα που

η συγκεκριμένη οργάνωση χαίρει διαφορετικής αντιμετώπισης σε σύγκριση με άλλες αντίστοιχες, που η διεθνής κοινότητα χαρακτηρίζει ως τρομοκρατικές (λ.χ. Αλ-Κάιντα, Ισλαμικό Κράτος)

κατάφεραν οι ισραηλινές δυνάμεις, οι οποίες έθεσαν υπό τον έλεγχό τους τον Άξονα Φιλαδέλφειας (μεθόριος Γάζας-Αιγύπτου και φυλάκιο Ράφα) και συνέστησαν τον Άξονα Νετσαρίμ, που διαχωρίζει το νότιο από το βόρειο τμήμα της Γάζας – δεδομένο που ουσιαστικά άλλαξε τον χάρτη του θύλακα, δημιουργώντας έναν διαχωρισμό, ο οποίος πριν τα μέσα Μαρτίου 2024 δεν υφίστατο. Παράλληλα, παγιώθηκε μία ισραηλινή de facto «ουδέτερη ζώνη ασφαλείας» κατά μήκος των βορείων συνόρων της Λωρίδας της Γάζας, που στοχεύει στο μέλλον να αξιοποιηθεί επικοινωνιακά και επιχειρησιακά ως μία απτή 'απόδειξη ασφαλείας' εκ μέρους της ισραηλινής πολιτικής ηγεσίας προς τους (εισέτι) εκτοπισμένους ισραηλινούς πολίτες, προκειμένου να επιστρέψουν στις εστίες τους όταν ο πόλεμος θα έχει

ολοκληρωθεί. Παρ' όλα αυτά όμως, το 2024 αποδείχθηκε ότι η ισραηλινή πλευρά έθεσε τον πήχη ψηλά και ο πόλεμος στην Γάζα δεν κρίθηκε. Αντιθέτως, και μάλιστα παρά τις σημαντικές της απώλειες, η Χαμάς να συνεχίζει να αποτελεί μέρος των παρασκηνακών διαπραγματεύσεων προκειμένου να επιτευχθεί συμφωνία εκχειρίας, συμμετέχοντας ως συνομιλητής με Αιγυπτίους, Καταρινούς – και ατύπως – με Τούρκους διαμεσολαβητές, τονίζοντας με αυτόν τον τρόπο ότι η συγκεκριμένη οργάνωση χαίρει διαφορετικής αντιμετώπισης σε σύγκριση με άλλες αντίστοιχες, που η διεθνής κοινότητα χαρακτηρίζει ως τρομοκρατικές (λ.χ. Αλ-Κάιντα, Ισλαμικό Κράτος). Αυτό καθαυτό το δεδομένο, θα πρέπει να πιστωθεί ως μία θεσμική νίκη της Χαμάς έναντι της διεθνούς κοινότητας, που φυσικά αποτελεί απόρροια όχι μόνο των ειδικών συνθηκών (μεγάλος αριθμός Παλαιστινίων αμάχων θυμάτων και εγκλωβισμός ισραηλινών ομήρων), αλλά και του τρόπου διαχείρισης της διαπραγμάτευσης, που επέλεξε να εφαρμόσει η απερχόμενη διακυβέρνηση Μπάιντεν, ενώ συγχρόνως, κατά τους τελευταίους

δώδεκα μήνες, η ισραηλινή πλευρά δοκιμάστηκε πολιτικά, διπλωματικά, επικοινωνιακά και νομικά σε διεθνές επίπεδο.

1.1 Η «επόμενη μέρα»

Εκτιμάται ότι κατά την διάρκεια του 2025 θα αναδειχθούν πιο ξεκάθαρα οι πραγματικές αιτίες αποτυχίας των αέναων κύκλων διαπραγμάτευσης που διήρκησαν καθ' όλη την διάρκεια του 2024. Συγκεκριμένα: **1)** Η Χαμάς έχει αντιληφθεί ότι μοναδική διέξοδος επιβίωσης όσων μελών της ηγεσίας της βρίσκονται ακόμα εν ζωή, είναι η επίτευξη εγγυήσεων «ασφαλούς εξόδου» από την Γάζα σε χώρα όπου το Ισραήλ θα κληθεί να δεσμευθεί να μην στοχοποιήσει. Στις χώρες που εκτιμώνται ως πιθανές 'ασφαλείς διέξοδοι' για την ηγεσία της Χαμάς συγκαταλέγονται το Ιράν (όπου ήδη κατέφυγαν στα τέλη του 2024 οι ηγέτες της Χεζμπολάχ και της Ισλαμικής Τζιχάντ), η Τουρκία, το Σουδάν, η Αλγερία, ενώ συζητείται εσχάτως και η Μαλαισία ή η Ινδονησία (προορισμοί που φέρεται να είχε απορρίψει ο Ισμαήλ Χανίγια λόγω της μεγάλης τους γεωγραφικής απόστασης από την Γάζα και την Δυτική Όχθη). **2)** Η Χαμάς έχει πλήρη επίγνωση ότι το ισχυρότερο μέσο άμυνας της είναι οι ισραηλινοί όμηροι - νεκροί ή ζωντανοί -, τους οποίους εργαλειοποιεί ως «ανθρώπινη ασπίδα», ακολουθώντας τη συγκεκριμένη αυτή πρακτική, χάρη στην οποία διατηρήθηκε διακυβερνώντας de facto τον παλαιστινιακό θύλακα από το 2007 μέχρι σήμερα, αποκόπτοντάς τον διοικητικά και θεσμικά από την διεθνώς αναγνωρισμένη κυβέρνηση της Παλαιστινιακής Αρχής που εδρεύει στη Ραμάλα και ελέγχεται από την αντίπαλη και εκκοσμικευμένη παράταξη, Φατάχ. Αντίπαλος της Χαμάς είναι ουσιαστικά η πάροδος του χρόνου, ενώ πολύτιμος βοηθός της απεδείχθη η διεθνής κοινή γνώμη, η παρατεταμένη – όπως αποδείχθηκε - προεκλογική περίοδος στις ΗΠΑ, η αμηχανία της διακυβέρνησης Μπάιντεν και, τέλος, οι εγγενείς επικοινωνιακές αδυναμίες που ανέκαθεν χαρακτήριζαν το Ισραήλ, οποτεδήποτε κλήθηκε να εξηγήσει σε διεθνές επίπεδο τα δικά του επιχειρήματα. Ως εκ τούτου, εφόσον επιλυθούν τα δύο ως άνω ανοικτά ζητήματα, τότε μόνο εκτιμάται ότι θα διαμορφωθούν οι συνθήκες εκείνες που θα επιτρέψουν την εφαρμογή της όποιας «επόμενης μέρας» στη Λωρίδα της Γάζας.

Ως προς την διαμόρφωση του μεταπολεμικού μοντέλου διακυβέρνησης της Λωρίδας της Γάζας, η ισραηλινή πλευρά εκτιμάται ότι θα επιδείξει ισχυρές αντιστάσεις προτού αποδεχθεί την 'επιστροφή' του θύλακα στην αρμοδιότητα της Παλαιστινιακής Αρχής – ένα ενδεχόμενο το οποίο η διεθνής κοινότητα διαφαίνεται ότι προωθεί.

Ως προς την «επόμενη μέρα» της Γάζας, έχει καταστεί σαφές ότι, τόσο το περιβάλλον Νετανιάχου, οι αντιπολιτευτικές δυνάμεις της εκκοσμικευμένης δεξιάς (Γκαντς, Λίμπερμαν), της κεντροαριστερής αξιωματικής αντιπολίτευσης (Λαπίντ) και τα υπερροθόδοξα κόμματα της συμπολίτευσης, δεν επιθυμούν την επανασύσταση εβραϊκών εποικισμών στην Λωρίδα της Γάζας, ούτε θέλουν περαιτέρω πολιτική εμπλοκή στο ζήτημα (π.χ. στρατιωτική διοίκηση κατά τα πρότυπα της Δυτικής Όχθης ή προσάρτηση κατά τα πρότυπα των Υψωμάτων του Γκολάν). Εάν, εν τέλει, υιοθετηθεί μία από τις λύσεις αυτές, θα ερμηνευθεί μακροχρόνια ως ισραηλινή στρατηγική αποτυχία, καθότι, για το Ισραήλ, θα σημάνει την απαρχή μίας πολυετούς δέσμευσης με πολλαπλό κόστος. Τις αντιρρήσεις της μεγαλύτερης μερίδας του κομματικού χάρτη γνωρίζουν καλά οι εκφραστές της εθνοθηρησκευτικής δεξιάς (Μπεν Γκβιβ και Σμότριντς), οι οποίοι αφενός θα συνεχίσουν να τονίζουν την ανάγκη ανακατάληψης, επανεποικισμού και προσάρτησης, αφετέρου δεν θα αποχωρήσουν από το τωρινό κυβερνητικό σχήμα – αποσκοπώντας ουσιαστικά να δρέψουν τους επικοινωνιακούς καρπούς στη δεξαμενή των εκλογέων τους ενόψει των επομένων βουλευτικών εκλογών.

Ως προς την διαμόρφωση του μεταπολεμικού μοντέλου διακυβέρνησης της Λωρίδας της Γάζας, η ισραηλινή πλευρά εκτιμάται ότι θα επιδείξει ισχυρές αντιστάσεις προτού αποδεχθεί την ‘επιστροφή’ του θύλακα στην αρμοδιότητα της Παλαιστινιακής Αρχής – ένα ενδεχόμενο το οποίο η διεθνής κοινότητα διαφαίνεται ότι προωθεί. Παρά τα φιλόδοξα σχέδια των ΗΠΑ και μερίδας ισραηλινών παραγόντων, κατά την διάρκεια του 2024 δεν εκφράσθηκε ιδιαίτερη προθυμία εκ μέρους των αραβικών χωρών που εξομούλυναν πρόσφατα τις σχέσεις τους με το Ισραήλ (ΗΑΕ, Μαρόκο, Μπαχρέιν) να αναλάβουν ρόλο ‘τοποτηρητή’ στην μεταπολεμική Γάζα. Εφόσον αρθεί το αδιέξοδο των διαπραγματεύσεων, εκτιμάται ότι εντός του 2025, το ζήτημα αυτό θα τεθεί ξανά πιο δυναμικά στο προσκήνιο. Ωστόσο, σε μια τέτοια περίπτωση, σημαντικός αναμένεται να είναι ο ρόλος της Σαουδικής Αραβίας, έναντι σημαντικών επιχειρηματικών και στρατιωτικών ανταλλαγμάτων, τα οποία δεν είναι καθόλου σίγουρο εάν θα ειδωθούν με καλή διάθεση εκ μέρους του Ισραήλ και της γειτονικής Αιγύπτου, η οποία και αυτή θα κληθεί να διαφυλάξει τη σταθερότητά της, εντός και εκτός συνόρων. Τίθεται το ερώτημα κατά πόσον το πάλαι ποτέ «Σχέδιο Τραμπ» θα προωθηθεί ακόμα μια φορά εκ μέρους του Λευκού Οίκου, αλλά και -εν προκειμένω - ποιοι συγκεκριμένοι επιχειρηματικοί παράγοντες θα κληθούν να εμπλακούν στο δύσκολο εγχείρημα επούλωσης της μεγάλης ανθρωπιστικής κρίσης και της αναδόμησης του κοινωνικού και οικονομικού ιστού στον μικρόκοσμο του παλαιστινιακού θύλακα.

1.2 Ο ρόλος της Παλαιστινιακής Αρχής

Καθ’ όλη τη διάρκεια του 2024, οι πολιτικές ηγεσίες της Αιγύπτου και της Ιορδανίας τόνισαν πολλές φορές την ανάγκη, κατά την «επόμενη μέρα», η διακυβέρνηση της Γάζας να αποδοθεί στην Παλαιστινιακή Αρχή. Βασικό επιχείρημα του Καΐρου και του Αμμάν ήταν ανάγκη να αποκατασταθεί «η νομιμότητα του διεθνώς αναγνωρισμένου πλαισίου των Συμφωνιών του Όσλο» και η κυβέρνηση της Ραμάλας να ελέγξει ξανά την Λωρίδα της Γάζας, την οποίαν η Χαμάς είχε ‘αποκόψει’ από την νόμιμη κεντρική παλαιστινιακή διοίκηση από το 2007. Μάλιστα, η Αίγυπτος φερόταν να προτείνει επίμονα, οι δυνάμεις ασφαλείας της Παλαιστινιακής Αρχής να αναλάβουν την διοίκηση και λειτουργία του φυλακίου της Ράφα, με την προοπτική να αντικαταστήσουν τα ισραηλινά στρατεύματα που ελέγχουν τον Άξονα Φιλαδέλφειας στα σύνορα Γάζας-Αιγύπτου, προοπτική που προκάλεσε έντονη ισραηλινή αντίδραση.

 Ενώσω οι χερσαίες ισραηλινές επιχειρήσεις στην Γάζα συνεχίζονταν, η διακυβέρνηση Μαχμούντ Αμπάς στη Ραμάλα, με την ενθάρρυνση της Ιορδανίας, της Αιγύπτου και της διακυβέρνησης Μπρίντεν, προέβη σε διαρθρωτικές αλλαγές.

Το Ισραήλ από την πλευρά του, διαφώνησε έντονα με κάθε σκέψη ανάμιξης της Παλαιστινιακής Αρχής στο μελλοντικό καθεστώς της Γάζας, προβάλλοντας το επιχείρημα ότι η διακυβέρνηση του Προέδρου Μαχμούντ Αμπάς δεν χαίρει δημοτικότητας στην παλαιστινιακή κοινωνία, η ρητορική της προάγει την τρομοκρατία και, τέλος, οι δυνάμεις ασφαλείας της δεν είναι σε θέση να ελέγχουν αποτελεσματικά την Δυτική Όχθη – και επομένως δεν είναι σε θέση να διοικήσουν την Γάζα, με αποτέλεσμα είτε να αναδιοργανωθεί η Χαμάς ή ίσως και άλλες οργανώσεις που να της μοιάζουν. Επί θητείας του ισραηλινού Υπουργού Άμυνας, Γιοάβ Γκάλαντ, προωθήτο η ιδέα να ενθαρρυνθούν τοπικοί παλαιστινιακοί παράγοντες εντός της Γάζας που είχαν τύχει δυσμενούς μεταχείρισης από την Χαμάς, να οργανώσουν ένοπλες πολιτοφυλακές, οι οποίες, σε συνεννόηση με τους Ισραηλινούς, θα αναλάμβαναν την τήρηση της τάξης κατά την «επόμενη μέρα». Ωστόσο, διαπιστώθηκε γρήγορα ότι αυτή η ιδέα δεν θα ήταν δυνατόν να εφαρμοστεί.

Ενώσω οι χερσαίες ισραηλινές επιχειρήσεις στην Γάζα συνεχίζονταν, η διακυβέρνηση Μαχμούντ Αμπάς στη Ραμάλα, με την ενθάρρυνση της Ιορδανίας, της Αιγύπτου και της διακυβέρνησης Μπάιντεν, προέβη σε διαρθρωτικές αλλαγές. Τον Μάρτιο του 2024 ο Πρόεδρος Αμπάς όρισε νέο Πρωθυπουργό τον οικονομολόγο τεχνοκράτη Μοχάμαντ Μουσταφά, ο οποίος με τη σειρά του μείωσε τον έντονο παραταξιακό προφίλ της νέας κυβέρνησης. Έκτοτε και μέχρι το τέλος του 2024, η Παλαιστινιακή Αρχή προχώρησε σε κινήσεις, με απώτερο στόχο να αποδείξει πως είναι ικανή να αναλάβει καθοριστικό ρόλο στην διακυβέρνηση της μεταπολεμικής Γάζας, όταν οι συγκυρίες θα ήταν οι κατάλληλες. Αρχικά, συστήθηκε στη Ραμάλα επιτροπή τεχνοκρατών και εμπειρογνομόνων, που θα εκπονούσε ένα γενικότερο πλαίσιο δράσης αναδόμησης της οικονομίας και της κοινωνίας της Γάζας. Παράλληλα, κατόπιν αιγυπτιακών παρασκηναίων πρωτοβουλιών, εκπρόσωποι της Φατάχ και της Χαμάς πραγματοποίησαν σειρά συναντήσεων στο Κάιρο. Στις συναντήσεις εκείνες αφέθηκε να διαφανεί η προθυμία του πολιτικού σκέλους της Χαμάς να «παραχωρήσει» δικαιώματα διακυβέρνησης κατά την «επόμενη μέρα» της Γάζας στην παράταξη Φατάχ και στην τεχνοκρατική κυβέρνηση της Παλαιστινιακής Αρχής. Η προθυμία αυτή φαίνεται ότι ενισχύθηκε μετά την εκτέλεση των Γιαχιά Σινουάρ και Ισμαήλ Χανίγια, προκαλώντας παράλληλα ερωτηματικά κατά πόσον οι κατά καιρούς 'δεσμεύσεις' των επιγόνων-αξιωματούχων 'εκπροσώπων' της οργάνωσης εκφράζουν την ίδια την οργάνωση και κυρίως τον νέο επικεφαλής του στρατιωτικού της σκέλους που παραμένει στη Γάζα, αδελφό του δολοφονηθέντος Σινουάρ, Μοχάμαντ Σινουάρ. Ωστόσο, και πάλι, η άρνηση των Ισραηλινών να επιτραπεί στην Παλαιστινιακή Αρχή να διακυβερνήσει, ή έστω, να αποκτήσει ρόλο στην «επόμενη μέρα» της Γάζας,, παρέμενε σταθερή. Εν τω μεταξύ, άγνωστη παραμένει σήμερα η στάση της παλαιστινιακής κοινής γνώμης, τόσο στη Γάζα όσο και στην Δυτική Όχθη, κατά πόσον εμπιστεύεται και στηρίζει την Παλαιστινιακή Αρχή υπό την παρούσα ηγεσία της, δεδομένου ότι, κατά την διάρκεια του 2024 αμφισβητήθηκε βασιμίως η αυθεντικότητα δημοσκοπήσεων που διενεργεί συγκεκριμένη παλαιστινιακή ΜΚΟ με έδρα τη Ραμάλα – δημοσκοπήσεις που αποτελούσαν σημαντικό στοιχείο εξαγωγής συμπερασμάτων εκ μέρους διεθνών οργανισμών και του Στέιτ Ντιπάρτμεντ, γεγονός που το Ισραήλ φρόντισε να τονίσει προς πάσα κατεύθυνση.

άγνωστη παραμένει σήμερα η στάση της παλαιστινιακής κοινής γνώμης, τόσο στη Γάζα όσο και στην Δυτική Όχθη, κατά πόσον εμπιστεύεται και στηρίζει την Παλαιστινιακή Αρχή υπό την παρούσα ηγεσία της

Παρ' όλα αυτά, και προφανώς ελλείψει εναλλακτικών προτάσεων εκ μέρους της ισραηλινής πλευράς, στα τέλη Δεκεμβρίου 2024 σημειώθηκε μία σημαντική μεταστροφή. Αστυνομικές δυνάμεις της Παλαιστινιακής Αρχής εισέβαλαν στο στρατόπεδο προσφύγων της Τζενίν στο βόρειο τμήμα της Δυτικής Όχθης, βάλλοντας κατά διαδηλωτών που φέρονται να είχαν υποκινηθεί από τοπικούς πυρήνες της Χαμάς και της Ισλαμικής Τζιχάντ. Τα επεισόδια προκάλεσαν δημόσιες δηλώσεις της Χαμάς, που κατηγόρησε την Παλαιστινιακή Αρχή ότι «συμπράττει με το Ισραήλ κατά του παλαιστινιακού λαού» και παράλληλα, το δίκτυο Αλ-Τζαζίρα επέκρινε έντονα τις επιχειρήσεις των παλαιστινιακών δυνάμεων ασφαλείας, ερμηνεύοντάς τις ως «πρόθεση της κυβέρνησης της Ραμάλας να αποδείξει ότι είναι σε θέση να επιβάλει την τάξη με αποτελεσματικότητα στην Δυτική Όχθη, για να αποκτήσει την έξωθεν καλή μαρτυρία ότι θα αποδειχθεί εξίσου αποτελεσματική εάν η Παλαιστινιακή Αρχή κληθεί να αναλάβει την διακυβέρνηση της μεταπολεμικής Γάζας». Η αντίδραση του Ισραήλ δεν άργησε να εκδηλωθεί. Συγκεκριμένα, τα κρατικά ισραηλινά μέσα πρόβαλαν ιδιαίτερα διαρροές, που προέρχονταν από επιτελείς του στρατού και των μυστικών υπηρεσιών, ότι εισηγούνται στην πολιτική ηγεσία της χώρας «να ενισχυθεί η συνεργασία των ισραηλινών δυνάμεων ασφαλείας με τις αντίστοιχες αρχές της Παλαιστινιακής Αρχής», επαινώντας μάλιστα την αποτελεσματικότητα των πρόσφατων επιχειρήσεων στην Τζενίν.

Η ως άνω σημαντική ένδειξη σταδιακής μεταστροφής της στάσης του Ισραήλ έναντι της Παλαιστινιακής Αρχής ενδέχεται να αποτελεί προάγγελο μίας πιθανής αλλαγής στάσης ως προς το αίτημα της διακυβέρνησης Μαχμούντ Αμπάς να της αποδοθεί ουσιώδης ρόλος στην «επόμενη μέρα» της Γάζας. Μάλιστα, εκτιμάται ότι, εφόσον διευθετηθεί το ανοικτό ζήτημα της εκεχειρίας, μία ανάμιξη της Παλαιστινιακής Αρχής στο μεταπολεμικό καθεστώς διακυβέρνησης θα μπορούσε να συνδυαστεί με την επιτόπια παρουσία και άλλων αραβικών κρατών (λ.χ. Ιορδανία, Σαουδική Αραβία, ΗΑΕ, Μαρόκο), μία λύση που οι Ισραηλινοί αποφεύγουν να αποκλείσουν.

Παρ' όλα αυτά, καταλυτικό ρόλο εκτιμάται ότι θα έχουν οι επιλογές της νέας αμερικανικής διακυβέρνησης, που θα κληθεί ουσιαστικά να απαντήσει στο ερώτημα εάν προτίθεται να επαναφέρει μία επικαιροποιημένη εκδοχή του «Σχεδίου Τραμπ», εμπλέκοντας διεθνείς επενδυτές, ικανούς να ανοικοδομήσουν τον κατεστραμμένο από υποδομές παλαιστινιακό θύλακα. Ωστόσο, ενώ παραμένει αμφίβολο εάν θα εφαρμοστεί μία συμφωνία που τερματίζει τον πόλεμο στη Γάζα, με όρους που θα ικανοποιούν σε σημαντικό βαθμό τις ισραηλινές απαιτήσεις, οποιαδήποτε περαιτέρω εκτίμηση παραμένει επισφαλής.

1.3 Οι πολιτικές ισορροπίες στο εσωτερικό του Ισραήλ

Το 2024 διέψευσε τις πολλές και ποικίλες εκτιμήσεις που διέβλεπαν ότι το Ισραήλ, μία εμπόλεμη χώρα, θα παρασυρόταν σε μία ή περισσότερες εκλογικές αναμετρήσεις, οι οποίες θα είχαν ως αποτέλεσμα το πολιτικό τέλος του Βενιαμίν Νετανιάχου, είτε λόγω ευθυνών του για την έλλειψη πρόβλεψης και αποτελεσματικής πρόληψης της τρομοκρατικής επίθεσης της Χαμάς στις 7 Οκτωβρίου 2023, είτε εξ αιτίας των ποινικών υποθέσεων που τον βαρύνουν. Η πραγματικότητα επιβεβαίωσε τις εκτιμήσεις του γράφοντος, που διέβλεπαν την παραμονή του Νετανιάχου στην εξουσία και την σταδιακή άνοδο της δημοτικότητάς του στο εσωτερικό της χώρας.¹

Το 2024 λήγει με την, καθυστερημένη χρονικά, έναρξη της απολογίας του Νετανιάχου ενώπιον της δικαιοσύνης. Ως εκ τούτου, εντός των επομένων δώδεκα μηνών, αναμένεται η έκδοση της δικαστικής απόφασης.

Το 2024 διέψευσε τις πολλές και ποικίλες εκτιμήσεις που διέβλεπαν ότι το Ισραήλ, μία εμπόλεμη χώρα, θα παρασυρόταν σε μία ή περισσότερες εκλογικές αναμετρήσεις, οι οποίες θα είχαν ως αποτέλεσμα το πολιτικό τέλος του Βενιαμίν Νετανιάχου

Ωστόσο, ακόμα και σε περίπτωση καθολικής ή εν μέρει καταδίκης του, παραμένει αμφίβολο εάν θα επέλθει το τέλος της πολιτικής του πορείας. Σύμφωνα με νόμο που ψηφίσθηκε από την Κνέσετ στο πλαίσιο της – πράγματι αμφιλεγόμενης – «δικαστικής μεταρρύθμισης», ορίζεται ότι, ακόμα και σε περίπτωση καταδίκης εν ενεργεία Πρωθυπουργού, δεν συνεπάγεται την αυτοδίκαιη έκπτωσή του από το αξίωμά του, παρά μόνο εάν καταδικασθεί σε δεύτερο (και τελευταίο) βαθμό. Ως εκ τούτου, καθίσταται σαφές ότι, ανεξαρτήτως της έκβασης της δίκης

που βρίσκεται σε εξέλιξη, δεν θα αποτελέσει πρόκριμα για την συνέχιση ή μη της πρωθυπουργικής του θητείας. Εκτιμάται μάλιστα, ότι, σύμφωνα με τα παρόντα δεδομένα, παρά τις πολλές διαφορές που προκύπτουν για μία σειρά πολιτικών και θεσμικών ζητημάτων, οι εκφραστές της εθνοθηρησκευτικής δεξιάς των Μπεν-Γκβριρ και Σμόττριτς δεν θα θελήσουν να προκαλέσουν την διάλυση του κυβερνητικού

¹ Γαβριήλ Χαρίτος, *Το Ισραήλ σε πόλεμο πολλαπλών προκλήσεων* στο «Οι Προβλέψεις του ΕΛΙΑΜΕΠ για το 2024», ELIAMEP Policy Paper #130/2023, σσ. 10-11. https://www.eliamep.gr/wp-content/uploads/2023/12/ELIAMEP-2024-ALL-Outlook-PAPER-EL_final-2.pdf

συνασπισμού, θέτοντας με αυτόν τον τρόπο σε κίνδυνο την δική τους υπουργική μακροήμερευση. Μόνο εάν προκύψουν έκτακτες πολιτικές περιστάσεις, ή εάν προκύψει μία βαθειά κρίση εξουσίας στις τάξεις του Λικούντ – τότε μόνο εκτιμάται ως πιθανή η πρόωρη προσφυγή στις κάλπες.

Αντιθέτως, εάν προκύψουν βάσιμες ενδείξεις για τυχόν ευθύνη μη-πρόληψης ή ελλιπούς απόκρουσης της επίθεσης της 7^{ης} Οκτωβρίου, που ανάγεται στο πρόσωπο του ιδίου του Νετανιάχου ή του άμεσου περιβάλλοντός του, τότε μόνο εκτιμάται ότι θα υπάρξει σοβαρή ανάγκη παραίτησής του και διάλυσης της κυβέρνησής του υπό την παρούσα σύνθεση. Από την άλλη, θεωρείται απίθανο η διαδικασία σύστασης εξεταστικής επιτροπής για τα γεγονότα της 7^{ης} Οκτωβρίου προτού λήξει ο πόλεμος, που συνεχίζει να βρίσκεται σε εξέλιξη.

2. Το μέτωπο του Λιβάνου

Η απόφαση της οργάνωσης Χεζμπολάχ να εμπλακεί σε μέτωπο αντιπερισπασμού έναντι του Ισραήλ εξ αιτίας και επ' ευκαιρία των χερσαίων ισραηλινών επιχειρήσεων στη Γάζα στοίχισε όχι μόνο τη ζωή του ηγέτη της οργάνωσης, Χασάν Νασράλα και την καταστροφή του οπλοστασίου της, αλλά και τον αποδεκατισμό του ανθρώπινου δυναμικού της, σηματοδοτώντας τεράστιες απώλειες για τον «Άξονα της Αντίστασης», τον μακρύ βραχίονα του Ιράν στην ευρύτερη περιοχή. Παραδόξως, το 2024 αντί να σηματοδοτήσει την κατάρρευση της Χαμάς, εν τέλει οδήγησε στην κατάρρευση της Χεζμπολάχ – ένα κέρδος που ίσως δεν θα ανέμεναν στις πρώτες μέρες του πολέμου, τον μακρινό Οκτώβριο του 2023, ούτε οι Ισραηλινοί επιτελείς. Στη συνέχεια, και αφού υπεγράφη η συμφωνία «προσωρινής εκχειρίδας» διάρκειας 60 ημερών, η καθεστωτική μεταβολή που προέκυψε στην γειτονική Συρία – σε συνδυασμό με τις πολλαπλάσιες αρμοδιότητες που καλείται να διαχειριστεί ο τακτικός λιβανικός στρατός – δεν θα ήταν υπερβολικό να εκτιμηθεί ότι το «κενό εξουσίας» που διαφαίνεται στον Νότιο Λίβανο, θα δώσει στον ισραηλινό στρατό μια «αναγκαστική παράταση» της παρουσίας του στις περιοχές που, σύμφωνα με την 60μερη εκχειρία, έχει κληθεί να εγκαταλείψει κατά το τελευταίο της στάδιο. Με άλλα λόγια, η αστάθεια της γειτονικής Συρίας, και η ισραηλινή προέλαση η οποία ήδη φτάνει στην – διάτρητη άλλοτε – μεθόριο μεταξύ της Συρίας και του Νοτίου Λιβάνου, θα αποτελέσει εκ των πραγμάτων το πρόσχημα (ή την αντικειμενική αιτία) παράτασης της ισραηλινής παρουσίας εντός του λιβανικού εδάφους. Αυτή η εξέλιξη δεν αναμένεται να προσμετρηθεί υπέρ της διακυβέρνησης Νετανιάχου σε εσωτερικό επίπεδο, καθώς η αστάθεια της μεθορίου Ισραήλ-Λιβάνου δεν θα καταστήσει δυνατή την επιστροφή των εκτοπισμένων Ισραηλινών πολιτών στις εστίες τους στον βορρά, σε συγκυρίες οικονομικής δυσπραγίας και αύξησης της φορολογίας, όπως έχει ήδη καθορίσει ο κρατικός προϋπολογισμός για το έτος 2025.

 η στρατηγική ήττα του στρατιωτικού σκέλους της Χεζμπολάχ, αφήνει ένα κενό δυσαναπλήρωτο, λαμβανομένων υπ' όψιν των περιορισμένων δυνατοτήτων του τακτικού λιβανικού στρατού να αναλάβει τις ευθύνες του, όχι μόνο στον Νότιο Λίβανο αλλά και σε όλη την επικράτεια

Παράλληλα, το λιβανικό πολιτικό σύστημα, έστω καθυστερημένα, δέχεται διεθνείς πλέον πιέσεις για να αναδιαμορφώσει το θεσμικό του πλαίσιο, αρχής γενομένης της υποχρέωσης του λιβανικού κοινοβουλίου να άρει τα αδιέξοδα και να εκλέξει νέο Πρόεδρο – όρος που περιέχεται στους όρους της 60ήμερης συμφωνίας προσωρινής εκχειρίδας. Ακόμα και στην περίπτωση κατά την οποία εκλεγεί νέος Πρόεδρος, με όσο το δυνατόν ευρεία αποδοχή, η στρατηγική ήττα του στρατιωτικού σκέλους της Χεζμπολάχ, αφήνει ένα κενό δυσαναπλήρωτο, λαμβανομένων υπ' όψιν των περιορισμένων δυνατοτήτων του τακτικού λιβανικού στρατού να αναλάβει τις ευθύνες του, όχι μόνο στον Νότιο Λίβανο αλλά και σε όλη την επικράτεια. Εκτιμάται ότι η στρατιωτική παρακαταθήκη που άφησε η Χεζμπολάχ δεν θα λησμονηθεί, επειδή ακριβώς ο τακτικός στρατός της χώρας θα είναι εξαιρετικά δύσκολο υπό τις

παρούσες ανώμαλες συνθήκες να εμποδώσει το ρόλο του. Συγχρόνως, η διαφαινόμενη νέα αστάθεια στην γειτονική Συρία, εκτιμάται ότι θα επιβαρύνει ακόμα περισσότερο την λιβανική κοινωνία και οικονομία, με τις καθ' ύλην αρμόδιες τοπικές αρχές, είτε να μην μπορούν, είτε ακόμα και να μην επιθυμούν να αποτρέψουν μαζικές ροές παράτυπων μεταναστών να εγκαταλείψουν την δοκιμαζόμενη χώρα, παρά την όποια οικονομική ενίσχυση που είναι βέβαιο ότι θα προσφέρει η Ευρωπαϊκή Ένωση.

Το ζητούμενο για το λιβανικό πολιτικό σύστημα θα έπρεπε να είναι η καθολική θεσμική αναδιαμόρφωσή του. Είναι αμφίβολο εάν οι τοπικές πολιτικές δυνάμεις εμπέδωσαν ποια ήταν τα αίτια των επιπτώσεων του ιδιότυπου λιβανικού κοινοτισμού, που το 2024 δυστυχώς ανέδειξε με εξαιρετικά σκληρό τρόπο. Ως εκ τούτου, εκτιμάται ως εξαιρετικά αμφίβολο εάν ο τοπικός δημόσιος διάλογος θα θέσει επί σοβαρής βάσης το ενδεχόμενο μίας ριζικής αναδιάταξης των πολιτειακών θεσμών εντός του 2025, ενώ μάλιστα διαρκεί μία εξαντλητική οικονομική κρίση εν μέσω ακραίας περιφερειακής αστάθειας.

3. Το Ιράν και ο «Άξονας της Αντίστασης»

Αναμφίβολα, η απροσδόκητη εξέλιξη του 2024 ήταν οι δύο ευθείες πυραυλικές επιθέσεις του Ιράν κατά του Ισραήλ – που συνοδεύθηκαν αμφότερες από ισραηλινές αντεπιθέσεις – και η αναδίπλωση του «Άξονα της Αντίστασης» τόσο μετά την εκτέλεση του ηγέτη της Χεζμπολάχ Χασάν Νασράλα, όσο και μετά την κατάρρευση του καθεστώτος Άσαντ στη Συρία. Παράλληλα, το 2024 ανέδειξε σημαντικές αδυναμίες της ιρανικής αντικατασκοπείας, που επέτρεψαν – προφανώς στις ισραηλινές μυστικές υπηρεσίες – να δράσουν στο κέντρο της Τεχεράνης και να εκτελέσουν τον επικεφαλής του πολιτικού σκέλους της Χαμάς, Ισμαήλ Χανίγια, ενώ ήταν επίσημος προσκεκλημένος της ιρανικής κυβέρνησης για να παραστεί στην ορκωμοσία του νεοεκλεγέντος Προέδρου της χώρας, Μασούντ Πεζεσκιάν. Παράλληλα, αναπάντητα παραμένουν τα ερωτήματα σχετικά με την πτώση του μεταγωγικού αεροσκάφους, στο οποίο μετέβαιναν ο τέως Πρόεδρος του Ιράν, Εμπραήμ Ραΐσί, και ο τέως Υπουργός Εξωτερικών, Αμίρ Αμπντολαχιάν. Παρά την έντονη φημολογία περί ισραηλινής ανάμιξης, εντύπωση προκάλεσε η επιλογή της ιρανικής πλευράς να μην υπονοήσει καν ότι επρόκειτο ενδεχομένως για κακόβουλη ενέργεια που μπορεί να είχε προκληθεί από εξωγενείς παράγοντες, αφήνοντας ανοικτή την πιθανότητα ύπαρξης ακόμα και ενδοκαθεστωτικών παραταξιακών διαφορών, που ίσως θα άγγιζαν λεπτές ισορροπίες του βαθέως κράτους. Πέραν αυτών, το Ιράν εν τέλει δεν κατάφερε να αξιοποιήσει την θετική, κατά κοινή ομολογία, συγκυρία της απερχόμενης διακυβέρνησης Μπάιντεν, για να ανευρεθεί κοινός τόπος στο πλαίσιο διεθνούς ελέγχου του πυρηνικού του προγράμματος – μία επιδίωξη που η θητεία Άντονι Μπλίνκεν θα επιθυμούσε πολύ να πραγματοποιήσει. Το 2024 ήταν μία χρονιά αναδίπλωσης για τον ιρανικό περιφερειακό παράγοντα και πλέον, επιδίωξη της Τεχεράνης για το 2025 οφείλει να είναι με ποιον τρόπο θα καταφέρει να μειώσει όπως και όσο μπορεί τις απώλειες στην προβολή ισχύος της στη Μέση Ανατολή.

Αναμφίβολα, η απροσδόκητη εξέλιξη του 2024 ήταν οι δύο ευθείες πυραυλικές επιθέσεις του Ιράν κατά του Ισραήλ – που συνοδεύθηκαν αμφότερες από ισραηλινές αντεπιθέσεις

Δυσσώινο εκτιμάται να αποδειχθεί και το 2025 για τον ιρανικό περιφερειακό παράγοντα, εάν ληφθεί υπ'όψιν η προϊστορία της πολιτικής που εφάρμοσε ο Πρόεδρος Τραμπ κατά την προηγούμενη θητεία του. Εάν συνυπολογιστούν οι εκτιμώμενες σοβαρές απώλειες που υπέστη η ιρανική αεράμυνα κατά την δεύτερη ισραηλινή αντεπίθεση στις αρχές Οκτωβρίου 2024, ως επίσης και η καταστροφή – όπως ανακοινώθηκε από το Ισραήλ – της συριακής αεράμυνας αμέσως μετά τη συριακή καθεστωτική μεταβολή τον Δεκέμβριο του 2024, δίνεται η εντύπωση ότι το Ιράν παραμένει εν πολλοίς έκθετο.

Ωστόσο, θα ήταν παρακινδυνευμένο να υποστηριχθεί ότι ο ιρανικός παράγοντας έχει καταρρεύσει, γεγονός που αποδεικνύεται από την σταθερότητα που παρουσιάζει στο εσωτερικό του η πολιτική εξουσία, αλλά και η διατήρηση της ισχυρής επιρροής των Φρουρών της Επανάστασης, παρότι οι στρατηγικές επιλογές της ηγεσίας τους αποδείχθηκαν εξαιρετικά επισφαλείς.

Ο κρίσιμος παράγοντας που εκτιμάται ότι θα δοκιμαστεί κατά την διάρκεια του 2025 είναι κατά πόσον η ιρανική πολιτική και στρατιωτική ηγεσία είναι σε θέση να διατηρήσουν την κυριαρχία τους στο εσωτερικό της χώρας. Το 2024 χαρακτηρίστηκε από αντικαθεστωτικές διαμαρτυρίες μειονοτικών παραγόντων στην επαρχία Χοζεστάν, ένα ζήτημα που ανέκαθεν απασχολεί τις ιρανικές μυστικές υπηρεσίες. Οι δραματικές ανακατατάξεις που αναμένεται να σημειωθούν στη Συρία, αναφορικά στο Κουρδικό ζήτημα, δεν αποκλείεται να προκαλέσουν ανάλογες μειονοτικές αντιδράσεις του κουρδικού στοιχείου που διαβιεί στο Ιράν. Πέραν αυτού, και με δεδομένο ότι η ισραηλινή πλευρά έχει δηλώσει ανοικτά ότι στο στόχαστρό της βρίσκονται τόσο οι Χούθι της Υεμένης, ως επίσης και οι φιλοϊρανικές σιιτικές πολιτοφυλακές του Ιράκ, ενδεχόμενες μεταβολές ισορροπιών στην ιρανική επικράτεια είναι βέβαιο ότι θα προβληματίσουν τα ιρανικά κέντρα λήψεως αποφάσεων. Τέλος, η απροθυμία της Ρωσίας να αποτρέψει την κατάρρευση του καθεστώτος Άσαντ, με αποτέλεσμα να εξοβελιστεί ο ιρανικός παράγοντας από τη Συρία, εκτιμάται ότι δημιουργήσε σοβαρές σκιές στις σχέσεις Τεχεράνης-Μόσχας, οι συνέπειες των οποίων αναμένεται να διαφανούν περισσότερο ξεκάθαρα κατά το 2025. Η πορεία των διαπραγματεύσεων του Ιράν με την Δύση για την διαδικασία ελέγχου του πυρηνικού του προγράμματος αποτελεί ανέκαθεν το ασφαλές βαρόμετρο ως προς τον καθορισμό της θέσης του Ιράν στο διεθνές γίγνεσθαι και, όπως καταδεικνύουν οι επιπτώσεις ενός ατυχούς για το Ιράν 2024, οι διαπραγματευτικές του δυνατότητες αναμένονται περιορισμένες. Καίριας σημασίας αναδεικνύονται για άλλη μια φορά οι αποφάσεις που θα λάβει η νέα διακυβέρνηση Τραμπ, όχι τόσο ως προς το Ιράν καθαυτό, όσο περισσότερο ως προς την 'νέα τάξη πραγμάτων' που η Ουάσιγκτον θα επιλέξει να διαμορφώσει έναντι της Ρωσίας. Ήδη, από την διαφαινόμενη 'συνεννόηση' Μόσχας-Ουάσιγκτον στις δραματικές εξελίξεις της Συρίας, η διακυβέρνηση Τραμπ φέρεται να προσπαθεί να αναπτύξει κοινά σημεία αναφοράς με την διακυβέρνηση Πούτιν, αρχής γενομένης από το Ουκρανικό, στο οποίο το Ιράν έχει εμπλακεί ενεργά παραχωρώντας στρατιωτική τεχνογνωσία στις ρωσικές ένοπλες δυνάμεις. Το Ιράν θα κληθεί να αξιοποιήσει την ανανέωση των διαύλων επικοινωνίας μεταξύ Ρωσίας και ΗΠΑ, προκειμένου να μειώσει τυχόν περαιτέρω απώλειες στρατηγικής σημασίας.

Ο κρίσιμος παράγοντας που εκτιμάται ότι θα δοκιμαστεί κατά την διάρκεια του 2025 είναι κατά πόσον η ιρανική πολιτική και στρατιωτική ηγεσία είναι σε θέση να διατηρήσουν την κυριαρχία τους στο εσωτερικό της χώρας

Σε καθαρά μεσανατολικό επίπεδο, αποδείχθηκε στρατηγικό λάθος η απόφαση του Ιράν να αποδείξει εμπράκτως την προβολή ισχύος που διατηρούσε επί δεκαετίες, πραγματοποιώντας δύο – «χορογραφημένες», έστω – πυραυλικές επιθέσεις κατά του Ισραήλ, στα μέσα Απριλίου και στις αρχές Οκτωβρίου 2024, προκαλώντας ευθείες ισραηλινές αντεπιθέσεις, αλλά και περαιτέρω καίρια πλήγματα κατά της Χεζμπολάχ, με καταστροφικές για την τελευταία συνέπειες. Οι ευθύνες για την λήψη της παρακινδυνευμένης, όπως αποδείχθηκε, απόφασης του Ιράν να εισέλθει ευθέως στο επιχειρησιακό κάδρο της περιοχής, εκτιμάται ότι αποδίδονται στο περιβάλλον των Φρουρών της Επανάστασης και του Ηγέτη της Επανάστασης, Αγιατολάχ Αλί Χαμενεΐ – αποδεικνύοντας παράλληλα, ότι τελικά, το μετριοπαθές προφίλ του νεοεκλεγέντος Προέδρου, Μασούντ Πεζεσκιάν, δεν ήταν σε θέση να συγκρατήσει την ψυχραιμία των κέντρων λήψεως αποφάσεων της χώρας του.

Ύστερα από ένα εξαιρετικά δυσσίωνο 2024, η ιρανική ηγεσία μοιραία βρίσκεται ενώπιον σημαντικών αποφάσεων ως προς τις περιφερειακές και διεθνείς της σχέσεις και συμμαχίες. Το ερώτημα που εκτιμάται ότι θα επικαιροποιηθεί εκ νέου είναι κατά πόσον το Ιράν είναι σε θέση να αναθεωρήσει τα επαναστατικά χαρακτηριστικά της εξωτερικής του πολιτικής. Ωστόσο, το ιδεολογικό υπόβαθρο της ιρανικής εξωτερικής πολιτικής δεν εξαρτάται από τις επιλογές εκάστοτε Υπουργού Εξωτερικών ή εκλεγμένου Προέδρου. Εξαρτάται και καθορίζεται από τις ιδεολογικές επιλογές εκάστοτε Ηγέτη της Επανάστασης, ο οποίος και αυτός δεσμεύεται από τις κατευθυντήριες γραμμές του πολύ συγκεκριμένου συνταγματικού πλαισίου, που ορίζει το ισλαμιστικό Ιράν ως την μία και μοναδική προστάτιδα «Μητέρα-Πατρίδα» των απανταχού Σιτών της περιοχής. Ως εκ τούτου, εάν το Ιράν αποφασίσει να μεταβάλει τον ιδεολογικό του προσανατολισμό, θα κληθεί να αποφασίσει εάν τα σημερινά ιδεολογικά και θεσμικά στεγανά που υιοθετεί, χρήζουν αναστοχασμού και, εν τέλει, αναθεώρησης. Μία σαφή απάντηση σε αυτό το ευαίσθητο ερώτημα καλείται να δώσει ο Ηγέτης της Επανάστασης, Αγιατολάχ Αλί Χαμενεΐ, σε συνεννόηση με τους Φρουρούς της Επανάστασης – δίχως φυσικά να αποκλείεται η πιθανότητα μία άλλη πολιτική ηγεσία, με διαφορετικό ιδεολογικό πρόσημο, να κληθεί σε στιγμή αδιεξόδου να αναλάβει το μέλλον της χώρας.

4. Η Ιορδανία σε επιφυλακή

Η ιορδανική μοναρχία κλήθηκε να διαχειριστεί εύφλεκτες ισορροπίες, τόσο σε περιφερειακό, όσο και σε εσωτερικό επίπεδο. Από τη μια, ο πόλεμος στη Γάζα σε συνδυασμό με τις ισραηλινές χερσαίες επιχειρήσεις στην Δυτική Όχθη, διέγειραν το λαϊκό αίσθημα στην Ιορδανία, η πλειοψηφία του πληθυσμού της οποίας είναι παλαιστινιακής καταγωγής. Η κυβέρνηση αποφάσισε να μην εμποδίσει τις παλλαϊκές, σχεδόν καθημερινές, διαδηλώσεις αλληλεγγύης υπέρ των Παλαιστινίων σε όλες τις πόλεις (με επίκεντρο τον προαύλιο χώρο της ισραηλινής πρεσβείας στο Αμμάν, η οποία ήδη πριν από την έναρξη του πολέμου έχει εκκενωθεί από το προσωπικό της), στις οποίες οι συμμετέχοντες πολίτες εμμέσως επέκριναν την ιορδανική πολιτική ηγεσία, καλώντας την διακόψει τις διπλωματικές της

σχέσεις με το Ισραήλ. Ανταποκρινόμενοι στο λαϊκό αίσθημα, κυβερνητικοί αξιωματούχοι και το μοναρχικό περιβάλλον, με δηλώσεις τους στο εσωτερικό και στα διεθνή fora επέρριπταν ευθύνες στο Ισραήλ για την ανθρωπιστική κρίση στη Γάζα, ενώ παράλληλα η Ιορδανία συγκαταλέγεται στις χώρες που οι ισραηλινές αρχές επέτρεψαν να παράσχουν ανθρωπιστική βοήθεια στους δοκιμαζόμενους αμάχους της Λωρίδας της Γάζας. Στο πλαίσιο της ειδικής επικοινωνιακής διαχείρισης της εγχώριας κοινής γνώμης, η μοναρχία ορθώς επέλεξε να μην αναβάλει την διενέργεια των βουλευτικών εκλογών, προκειμένου να μην δοθεί η εντύπωση ότι η πολιτική ηγεσία της χώρας θα ενοχλείτο από την προεκλογική εκστρατεία της ισλαμιστικής αντιπολίτευσης, η οποία, όπως ήταν φυσικό, είχε θέσει πολύ ψηλά στην ατζέντα της το μόνιμο αίτημά της η Ιορδανία να διακόψει κάθε σχέση με το Ισραήλ.

Στο πλαίσιο της ειδικής επικοινωνιακής διαχείρισης της εγχώριας κοινής γνώμης, η μοναρχία ορθώς επέλεξε να μην αναβάλει την διενέργεια των βουλευτικών εκλογών, προκειμένου να μην δοθεί η εντύπωση ότι η πολιτική ηγεσία της χώρας θα ενοχλείτο από την προεκλογική εκστρατεία της ισλαμιστικής αντιπολίτευσης

Άλλωστε, παρότι το ισλαμιστικό κόμμα, που εκφράζει τις θέσεις των Αδελφών Μουσουλμάνων στη χώρα, αύξησε σημαντικά τις κοινοβουλευτικές του έδρες, πρακτικά το συγκεκριμένο δεδομένο δεν επηρεάζει τα κέντρα λήψης αποφάσεων, όπως προκύπτει από την εφαρμογή του ισχύοντος εκλογικού συστήματος.

Από την άλλη πλευρά όμως, οι αρχές ασφαλείας της Ιορδανίας αντιμετώπισαν, άλλοτε επιτυχώς και άλλοτε όχι, ομάδες ή και μεμονωμένους Ιορδανούς πολίτες, στην προσπάθειά τους είτε να επιτεθούν κατά ισραηλινών στόχων, είτε να διοχετεύσουν οπλισμό στους ομοεθνείς τους Παλαιστίνιους στην Δυτική Όχθη. Για την φύλαξη της μεθορίου Ιορδανίας-Ισραήλ, οι αρχές ασφαλείας των δύο χωρών βρίσκονται ανέκαθεν σε πλήρη συνεργασία, η οποία, καθ' όλη την διάρκεια του 2024 εντάθηκε. Παράλληλα, σημαντική ένδειξη της σημασίας που απέκτησε η Ιορδανία για τα δυτικά συμφέροντα αποτελεί το γεγονός ότι από το 2024 λειτουργεί στο Αμμάν επιτελικός υποσταθμός του NATO, ενώ συγχρόνως, η ιορδανική αεράμυνα απέδειξε ότι είναι σε θέση να αποκρούσει drone και πυραύλους που εκτοξεύονταν από τις φιλοϊρανικές σιιτικές πολιτοφυλακές του Ιράκ και από το Ιράν αντίστοιχα, στοχεύοντας το Ισραήλ. Ωστόσο, η ιορδανική διπλωματία φρόντισε, κατά την διάρκεια του 2024 και σε στιγμές μεγάλης περιφερειακής έντασης, να ανανεώσει με επιτυχία διαύλους επικοινωνίας με την Τεχεράνη, διατηρώντας με όποιον τρόπο ήταν δυνατόν τα απαραίτητα προσχήματα.

σημαντική ένδειξη της σημασίας που απέκτησε η Ιορδανία για τα δυτικά συμφέροντα αποτελεί το γεγονός ότι από το 2024 λειτουργεί στο Αμμάν επιτελικός υποσταθμός του NATO

Ωστόσο, παραμένει ισχυρός ο απόηχος της κατάρρευσης του καθεστώτος Άσαντ, με την ιορδανική ηγεσία να ανησυχεί για τον κίνδυνο εξάπλωσης της έντασης στο εσωτερικό της – είτε με την εισροή μαζικού κύματος προσφύγων, είτε λόγω μίας πιθανής ενθάρρυνσης ακραίων ισλαμιστικών στοιχείων να αναλάβουν ενεργό δράση στην ιορδανική κοινωνία. Δεν είναι τυχαίο ότι στα μέσα Δεκεμβρίου 2024, μόλις λίγα εικοσιτετράωρα μετά την καθεστωτική αλλαγή στη Συρία, ο διοικητής της ισραηλινής Υπηρεσίας Εσωτερικής Ασφαλείας, Ρονέν Μπαρ, συναντήθηκε με ιορδανούς αξιωματούχους στο Αμμάν, προκειμένου να συντονιστούν οι μυστικές υπηρεσίες των δύο χωρών για να αποτρέψουν περαιτέρω απρόοπτες περιστάσεις. Παράλληλα, η Ιορδανία ανησυχεί από το γεγονός ότι, στα συριακά εδάφη που έθεσε πρόσφατα το Ισραήλ υπό τον έλεγχό του, βρίσκεται το στρατηγικής σημασίας συριακό φράγμα Αλ-Ουέχντα, που καλύπτει σε σημαντικό βαθμό την παροχή νερού σε όλη τη χώρα. Αυτό το δεδομένο, και λόγω της στενής συνεργασίας των υπηρεσιών ασφαλείας Ιορδανίας-Ισραήλ, για την ώρα φαίνεται να καθυστεράει την ιορδανική πλευρά. Ωστόσο, είναι σαφές ότι η ισραηλινή προέλαση στα συριακά εδάφη αντίκειται στο διεθνές δίκαιο, η Ιορδανία έχει ήδη επισήμως καταδικάσει αυτήν την εξέλιξη – αλλά παράλληλα, σε περίπτωση που οι Σύριοι αντάρτες ανακτήσουν τον έλεγχο του φράγματος, θα μπορούσαν να αποκλείσουν την παροχή νερού προς την Ιορδανία, εφόσον θελήσουν να επεκτείνουν την επιρροή τους μέσω τυχόν ομοϊδεατών ανταρτών τους, που θα θελήσουν να ανατρέψουν την φιλοδυτική μοναρχία. Υπό τις παρούσες συνθήκες, η ιορδανική πολιτική ηγεσία, στην προσπάθειά της να προλάβει ανεπιθύμητες επιπτώσεις επέκτασης της συριακής αστάθειας στο εσωτερικό της, εκτιμάται ότι θα προσπαθήσει να καλλιεργήσει διαύλους επικοινωνίας με την μεταβατική κυβέρνηση της Δαμασκού, διατηρώντας παράλληλα τους δεσμούς της με τις ισραηλινές υπηρεσίες ασφαλείας.

η ιορδανική πολιτική ηγεσία, στην προσπάθειά της να προλάβει ανεπιθύμητες επιπτώσεις επέκτασης της συριακής αστάθειας στο εσωτερικό της, εκτιμάται ότι θα προσπαθήσει να καλλιεργήσει διαύλους επικοινωνίας με την μεταβατική κυβέρνηση της Δαμασκού, διατηρώντας παράλληλα τους δεσμούς της με τις ισραηλινές υπηρεσίες ασφαλείας.

Το 2025 η Ιορδανία εκτιμάται ότι θα διατηρήσει τον υψηλότερο βαθμό επιχειρησιακής ετοιμότητας, όχι μόνο για τις μυστικές της υπηρεσίες (έναντι του τοπικού ισλαμιστικού και παλαιστινιακού στοιχείου) και την αεράμυνά της (εφόσον κληθεί εκ νέου να αξιοποιηθεί ως πρόσθετη κάλυψη της ισραηλινής αεράμυνας), αλλά και για τις χερσαίες δυνάμεις της, προκειμένου να αποφευχθεί το ενδεχόμενο συννοριακών επεισοδίων στη μεθόριο με τη Συρία, ή ακόμα και με το Ιράκ, όπου η παρουσία των σιιτικών φιλοϊρανικών πολιτοφυλακών διατηρείται έντονη. Παράλληλα όμως, η ιορδανική μοναρχία θα συνεχίσει να παρακολουθεί στενά τα τεκταινόμενα στη Γάζα και, κυρίως, στην γειτονική Δυτική Όχθη, με γνώμονα να μην μεταφερθεί η ένταση στην ιορδανική επικράτεια. Τέλος, εντός του 2025 αναμένεται να αλλάξει όψη η μεθόριος Ισραήλ-Ιορδανίας, καθότι ο ισραηλινός στρατός έχει ήδη αρχίσει τις εργασίες κατασκευής φράχτη ασφαλείας κατά μήκος της οριογραμμής, με στόχο την αποτροπή μίας «νέας 7^{ης} Οκτωβρίου» εξ ανατολών.

5. Ποια «νέα» Συρία;

Η πορεία του 2024 έληξε επεισοδικά με την κατάρρευση του καθεστώτος Άσαντ, με τις υποστηριζόμενες από την Τουρκία ανταρτικές δυνάμεις της Σουνιτικής Τζιχαντιστικής οργάνωσης Χαγιάτ Ταχρίρ Αλ-Σαμ (HTS) να καταφέρνουν να ελέγξουν μέσα σε λίγα εικοσιτετράωρα και εν μέρει αμαχητί τις περισσότερες περιοχές της χώρας. Το καθεστωτικό περιβάλλον μάταια ανέμενε ρωσικές ενισχύσεις, παρότι στη συνέχεια ο ανατραπείς Πρόεδρος Μπασάρ Άσαντ κατέφυγε στη Μόσχα. Συγχρόνως, ισραηλινές στρατιωτικές δυνάμεις προέλασαν στη νότια Συρία, πέραν της νεκρής ζώνης των Υψωμάτων του Γκολάν, με αποτέλεσμα να θέσουν υπό τον έλεγχό τους περιοχές με συμπαγή πληθυσμό Δρούζων ως επίσης και την μεθόριο Συρίας-Νοτίου Λιβάνου, στοχεύοντας να αποκόψουν τυχόν ροές παράνομου οπλισμού από αμφότερες τις πλευρές των συνόρων. Παράλληλα, στον βορρά, η Τουρκία

Η κατάρρευση του καθεστώτος Άσαντ είχε ως άμεσο αποτέλεσμα την λήξη της ιρανικής παρουσίας στη συριακή επικράτεια και την, μέχρι στιγμής, μείωση της παρουσίας της Ρωσίας σε μία χώρα που, ακόμα επί ΕΣΣΔ, θεωρείτο 'ρωσικό προπύργιο' στην περιοχή.

ενισχύει τις στρατιωτικές της δυνάμεις δίνοντας την εντύπωση ότι επίκειται εισβολή στα συριακά εδάφη, τη στιγμή που η Άγκυρα ενθαρρύνει ένοπλες σουνιτικές ομάδες, σε συνεργασία με την HTS, να αποτρέψουν την στρατιωτική κινητικότητα του κουρδικού παράγοντα της περιοχής – ο οποίος, ωστόσο, φέρεται να στηρίζεται από τις αμερικανικές δυνάμεις. Όσον αφορά την κοινότητα των Αλεβιτών, που κυριαρχούσε στα κέντρα λήψεως αποφάσεων του ανατραπέντος καθεστώτος, παρατηρείται έντονη μετακίνηση των μελών της, που υπολογίζεται ότι αντιστοιχούν στο 12% του συριακού πληθυσμού, προς τα μεσογειακά παράλια της χώρας, πλησίον των ρωσικών βάσεων της Λαττάκειας και της Ταρτούς, ενώ άλλοι προτιμούν να καταφύγουν στον βόρειο Λίβανο. Εν τω μεταξύ, στην επαρχία Σουείντα της νότιας Συρίας επί της μεθορίου με την Ιορδανία, Δρούζοι πολιτοφύλακες ανέλαβαν τον έλεγχό της, αφού αξιωματούχοι του καθεστώτος Άσαντ εγκατέλειψαν τις τοπικές κρατικές δομές. Με αυτόν τον τρόπο καλύφθηκε το κενό που άφησε το ανατραπέν καθεστώς, δεδομένου ότι οι αντάρτες της HTS, είτε δεν κατάφεραν, είτε επέλεξαν να μην κινηθούν προς τις δρουζικές περιοχές, λαμβάνοντας υπ' όψιν την γεωγραφική εγγύτητα με το Ισραήλ. Είναι μάλιστα χαρακτηριστικό ότι, σε μία από τις πρώτες δηλώσεις του ηγέτη των ανταρτών, Αμπού Μοχάμαντ Αλ-Τζαουλάνι (ή Άχμαντ Αλ-Σάραα), αισθάνθηκε την ανάγκη να διευκρινίσει ότι «δεν επιδιώκει σύγκρουση με το Ισραήλ», παρότι λίγες ημέρες αργότερα, η μόνιμη αντιπροσωπεία της Συρίας στον ΟΗΕ ζήτησε την άμεση αποχώρηση των ισραηλινών στρατευμάτων από τα συριακά εδάφη που κατάφεραν να ελέγξουν.

Η κατάρρευση του καθεστώτος Άσαντ είχε ως άμεσο αποτέλεσμα την λήξη της ιρανικής παρουσίας στη συριακή επικράτεια και την, μέχρι στιγμής, μείωση της παρουσίας της Ρωσίας σε μία χώρα που, ακόμα επί ΕΣΣΔ, θεωρείτο 'ρωσικό προπύργιο' στην περιοχή. Συγχρόνως, έπαψε να υφίσταται ο άξονας Μόσχας-Δαμασκού, ο οποίος είχε αποδείξει ότι ήταν σε θέση να συγκρατήσει τις, ούτως ή άλλως, εξαιρετικά εύθραυστες ισορροπίες μεταξύ Ιράν-Τουρκίας-Ισραήλ. Από την άλλη, αποτιμάται ως τουλάχιστον βιαστική η διεθνής παραδοχή ότι οι αντάρτες της HTS «ελέγχουν απολύτως» την «επόμενη μέρα» της Συρίας, καθότι η συγκεκριμένη οργάνωση δεν ελέγχει ούτε τις νότιες περιοχές της κοινότητας των Δρούζων και τα εδάφη που ελέγχουν οι ισραηλινές δυνάμεις, ούτε τις βορειοανατολικές κουρδικές περιοχές της χώρας. Ως εκ τούτου, αναμένεται ότι το 2025 θα αποσαφηνίσει τις πραγματικές δυναμικές που θα εκδηλωθούν στο συριακό έδαφος.

Ισραήλ και Τουρκία, παρά τις διαφορές που υπάρχουν ως προς τις επιδιώξεις τους, ήδη από τα πρώτα εικοσιτετράωρα της καθεστωτικής μεταβολής, εφαρμόζουν την τακτική της διαμόρφωσης τετελεσμένων επί του εδάφους. Αφ' ενός οι Ισραηλινοί δηλώνουν ότι τα στρατεύματά τους θα παραμείνουν στα συριακά εδάφη πέραν του ενός έτους, αφ' ετέρου η Τουρκία αναμένει να διαπιστώσει κατά πόσον οι ένοπλες συριακές δυνάμεις που υποστηρίζει θα είναι σε θέση να δημιουργήσουν ευνοϊκά για την Άγκυρα τετελεσμένα, διαφορετικά η Τουρκία εκτιμάται ότι θα διαμορφώσει τις κατάλληλες συνθήκες σύστασης μίας δικής της «ζώνης ασφαλείας» κατά μήκος της οριογραμμής με τη βόρεια Συρία, με την αιτιολογία ότι το κουρδικό στοιχείο της γειτονικής χώρας θα αναβιώσει αποσχιστικές προσπάθειες των ενόπλων του κουρδικού ΡΚΚ. Παράλληλα, η κοινότητα των Δρούζων δείχνει πρόθυμη να συζητήσει το ενδεχόμενο, είτε εφαρμογής καθεστώτος ευρείας αυτονομίας στο πλαίσιο μίας μελλοντικής αναδιάρθρωσης των κρατικών και συνταγματικών δομών της «νέας Συρίας», είτε ακόμα και τη σύσταση ανεξάρτητου κράτους με συμπαγή δρουζικό πληθυσμό – ένα εγχείρημα που εκφράζεται ως σκέψη για πρώτη φορά εκ μέρους της συγκεκριμένης εθνοτικοθρησκευτικής ομάδας, που όμως κρίνεται δύσκολο στην πράξη λόγω έλλειψης επαρκών φυσικών πόρων.

Τα σενάρια ως προς ποια θεσμική μορφή θα λάβει η «νέα Συρία» είναι ποικίλα. Ενδεικτικά οι πιθανές

Τα σενάρια ως προς ποια θεσμική μορφή θα λάβει η «νέα Συρία» είναι ποικίλα.

εκδοχές μελλοντικής διακυβέρνησης εκτιμάται να είναι οι εξής: 1. Ομοσπονδιακό μοντέλο κατά το πρότυπο του Ιράκ 2. Ενιαίο κράτος με ισχυρή κεντρική εξουσία και πολυκοινοτικό κοινοβούλιο 3, Ενιαίο κράτος με ζώνες ευρείας αυτονομίας για Κούρδους, Δρούζους και Αλεβίτες 4. Διάσπαση της συριακής επικράτειας σε ανεξάρτητα κυρίαρχα κράτη ή 5. Χαλαρή

συνομοσπονδία ανεξαρτήτων κρατών ή καντονίων. Προτού όμως επιλεγεί το τελικό συνταγματικό μοντέλο - που θα μπορούσε να προκύψει από συνδυασμό των πιθανών σεναρίων -.

5.1 Νέοι γείτονες στα ανατολικά της Κύπρου;

Η πρόσφατη αναταραχή στη Συρία αναδεικνύει για ακόμα μία φορά τον κίνδυνο να σημειωθεί ακόμα ένα μαζικό προσφυγικό ρεύμα προς την Ευρώπη, με εγγύτερο σημείο αφίξεων τις ακτές της Κύπρου, και παρά την αποτελεσματικότητα των μέτρων που υιοθέτησε η Κυπριακή Δημοκρατία, η εφαρμογή τους υπό τις παρούσες συνθήκες αναμένεται να δοκιμαστεί κατά το έτος 2025.

Πέραν αυτού όμως, η Κυπριακή Δημοκρατία οφείλει να παρακολουθεί στενά τις εξελίξεις στη γειτονική Συρία, δεδομένης της γεωγραφικής εγγύτητας των συριακών ακτών σε σχέση με τις ακτές των κατεχομένων από την Τουρκία βορείων εδαφών του νησιού. Εάν τελικά επικρατήσει η θεσμική λύση του «ενιαίου Συριακού κράτους», και με δεδομένη την εξάρτηση της επικρατούσας οργάνωσης HTS από την Τουρκία, η νέα συριακή ηγεσία ενδέχεται να προβεί σε κινήσεις που εξυπηρετούν τις τουρκικές επιδιώξεις (λ.χ. ανακήρυξη Συριακής ΑΟΖ σε συνδυασμό με αναγνώριση της παράνομης «ΑΟΖ» της

«ΤΔΒΚ», παροχή άδειας έρευνας και εκμετάλλευσης στο Τουρκικό Δημόσιο). Αλλά ακόμα και σε περίπτωση σύστασης μίας διακριτής Αλεβιτικής οντότητας (αυτόνομης ή ανεξάρτητης), που θα χαίρει ρωσικής προστασίας (καθότι θα φιλοξενεί ρωσικές στρατιωτικές βάσεις), ενδέχεται αφ' ενός να μην δηλώσει ταυτόσημες απόψεις που θα αναγνωρίζουν εμμέσως την παράνομη αποσχιστική οντότητα της «ΤΔΒΚ», αφ' ετέρου όμως (και δεδομένης της ενίσχυσης των σχέσεων της Κυπριακής Δημοκρατίας με τις Ηνωμένες Πολιτείες και, συνεπακολούθως, με το ΝΑΤΟ) δεν αναμένεται να φανεί πρόθυμη να εξυπηρετήσει τα κυπριακά συμφέροντα. Υπ' αυτήν την έννοια, και δεδομένης της στρατιωτικής και πολιτικής αστάθειας που αναμένεται να σημειωθεί στη Συρία το 2025, η Κυπριακή Δημοκρατία καλείται να εξετάσει προσεκτικά όλες τις πιθανές ανακατατάξεις, που ενδέχεται να δημιουργήσουν έναν, εν πολλοίς, άγνωστο και όχι απαραίτητα φιλικό, καινούργιο γείτονα εξ Ανατολών.

● με δεδομένη την εξάρτηση της επικρατούσας οργάνωσης HTS από την Τουρκία, η νέα συριακή ηγεσία ενδέχεται να προβεί σε κινήσεις που εξυπηρετούν τις τουρκικές επιδιώξεις (λ.χ. ανακήρυξη Συριακής ΑΟΖ σε συνδυασμό με αναγνώριση της παράνομης «ΑΟΖ» της «ΤΔΒΚ», παροχή άδειας έρευνας και εκμετάλλευσης στο Τουρκικό Δημόσιο).

6. Τελική αποτίμηση

Οι δραματικές εξελίξεις του 2024 στη Μέση Ανατολή διαμόρφωσαν νέα τετελεσμένα τόσο επί του εδάφους, όσο και νέα δεδομένα στις περιφερειακές ισορροπίες μεταξύ των δρώντων της περιοχής. Το 2025 βιώνει τα αποτελέσματα των ανακατατάξεων της περασμένης χρονιάς, χωρίς ωστόσο να διαφαίνεται ακόμα ποια θα είναι η τελική εικόνα των περιφερειακών ισορροπιών.

Οι επιλογές της νέας διακυβέρνησης Ντόναλντ Τραμπ, σε συνάρτηση με τις δυναμικές που θα συνεχίσουν να εκδηλώνονται στις πολλαπλές εστίες πολεμικής έντασης (Γάζα, Λίβανος, Συρία, Δυτική Όχθη, Υεμένη, Ιράκ), αλλά και ανάλογα με τις ιδιαίτερα κρίσιμες αποφάσεις που θα κληθούν να λάβουν οι πολιτικές ηγεσίες του Ισραήλ, του Ιράν, της Τουρκίας αλλά και της Ρωσίας – ειδικότερα ως προς το εάν θα διατηρήσει τον σημαντικό της ρόλο στα συριακά τεκταινόμενα – θα κρίνουν την έκβαση του πολέμου και την τελική εικόνα του νέου, επικαιροποιημένου χάρτη της Μέσης Ανατολής.